

Arkeologisk utredning inom Fontin 1:15

Arkeologisk utredning
Fontin 1:15
Kungälv's socken och kommun
Mats Hellgren
Kulturmiljö, Förvaltningen för kulturutveckling
KU Arkeologisk rapport 2021:22

Arkeologisk utredning inom Fontin 1:15

Arkeologisk utredning
Fontin 1:15
Kungälv's socken och kommun
Mats Hellgren
Kulturmiljö, Förvaltningen för kulturutveckling
KU Arkeologisk rapport 2021:22

Författare Mats Hellgren

Grafisk form, layout och teknisk redigering Gabriella Kalmar

Omslagsbild Arbetsbild. Foto: Mats Hellgren.

Förvaltningen för kulturutveckling

Vänerparken 13

462 35 Vänersborg

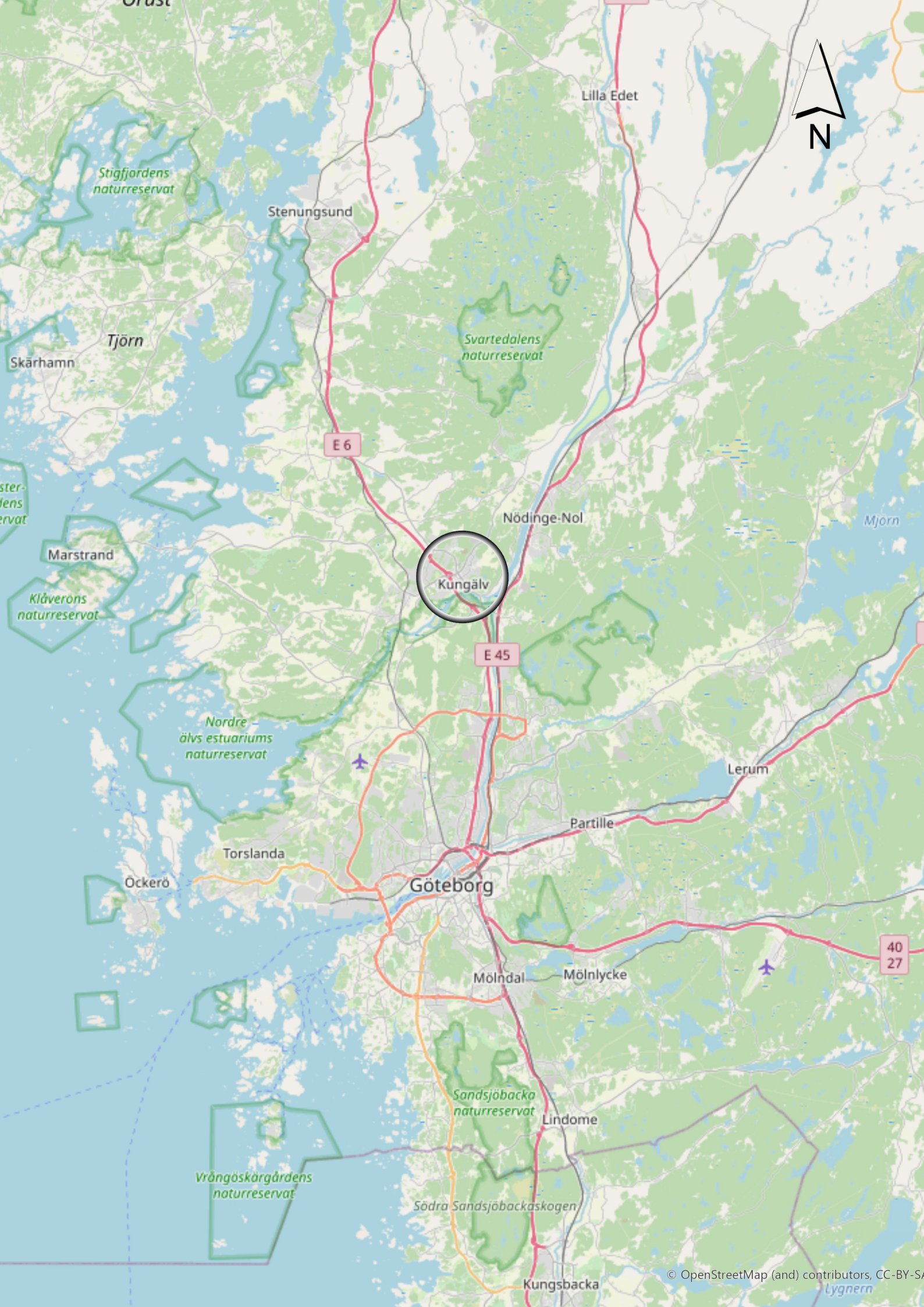
tel. 010-441 42 00

<http://vgregion.se/kulturutveckling>

Innehåll

Bakgrund och sammanfattning	6
Syfte och metod.....	6
Landskap och fornlämningar	6
Det historiska kartmaterialet	6
Resultat	8
Område 1	8
Område 2	9
Område 3	9
Slutsats	9
Referenser	11
Otryckta källor	11
Bilagor	11
Tekniska och administrativa uppgifter	12

Figur 3. Foto från öster som visar schaktgrävning inom delområde 3. Foto: Mats Hellgren.

Bakgrund och sammanfattning

Den 24 mars 2021 genomförde Förvaltningen för kulturutveckling VGR en arkeologisk utredning inom fastigheten Fontin 1:15 i Kungälv's socken och kommun.

Undersökningen gjordes på uppdrag av Begravningsverksamheten Kungälv-Ytterby församling och i enlighet med beslut från Länsstyrelsen i Västra Götalands län, diarienummer 431-1871-2021. Utredningen föranleddes av att ovannämnda församling behöver utvidga befintlig begravningsplats. Arkeologisk personal utgjordes av Mats Hellgren och Johanna Lega.

Undersökningsområdet var cirka två hektar stort och utgjordes av skogsområden fördelat på tre delområden. Undersökningen resulterade i att inga fornlämningar eller övriga kulturhistoriska lämningar påträffades.

Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska undersökningen var att klargöra huruvida det fanns okända fornlämningar eller övriga kulturhistoriska lämningar inom utredningsområdet. Om sådana lämningar påträffades skulle dessa preliminärt avgränsas.

Efter genomgång av arkiv- och historiskt kartmaterial genomfördes fältarbetet i form av en okulär inventering och därefter genom sökschaktningar. Samtliga schakt och eventuella anläggningar inmättes med hjälp av RTK-kopplad GPS med hög noggrannhet. Dokumentation i text samt foto utfördes digitalt i fält med hjälp av appen Arkeo.

Undersökningsresultatet skall kunna användas vid Länsstyrelsens fortsatta tillståndsprövning och utgöra

underlag inför eventuella kommande arkeologiska åtgärder. Resultatet skall också kunna användas som underlag i företagarens planering.

Landskap och fornlämningar

Utredningsområdet bestod av ett drygt två hektar stort naturmarksområde inom ett naturreservat som benämns Fontin belägen strax norr om staden Kungälv. Området är beläget alldeles intill norra delen av befintlig begravningsplats.

Inom undersökningsområdet finns inga kända fornlämningar. Drygt 100 meter österut finns en stensättning (LI969:5528). Längre norrut inom en kilometers avstånd finns flera fornlämningar såsom två gravfält och flera stensättningar, en fossil åker och en boplat (LI960:4533, LI969:5185, LI969:5670, LI969:5443, LI969:5527, LI960:4536 och LI969:4927). Därutöver finns även ett stycke söder om undersökningsområdet en övrig kulturhistorisk lämning i form av en plats med tradition (LI969:4903) (se figur 4).

Det historiska kartmaterialet

Den äldsta kartan som visar området Fontin är från 1696. Denna karta upplyser om att området nyttjades som staden utmark och huvudsakligen bestod av skog (figur 5). En karta från 1855 visar att det inte har skett några större förändringar av stadens utmark. En karta från 1919 klargör att det då finns en begravningsplats och några mindre vägar alldeles invid undersökningsområdet.

L1969:5443

L1969:4927

Figur 4. Karta som visar undersökningsområdet och kringliggande fornlämningar.

L1960:4536

L1960:4533

L1969:5528

L1969:4903

Fornlämning punkt

Fornlämning polygon

Undersökningsområde

0 100 200 400 Meter

Figur 5. Utsnitt från en karta från 1696 med det aktuella undersökningsområdet ungefärligen markerat. Längst ned på kartan syns delar av staden Kungälv samt stadens kyrka.

Resultat

Inledningsvis inventerades området för att söka efter bra boplatslägen samt efter fornlämningar och kultur lämningar som var synliga ovan mark. Därefter påbörjades sökschaktning med hjälp av en larvburen grävmaskin med planskopa. Schakten förlades i första hand till bra topografiska lägen och grävdes skiktvis ned genom matjorden.

Utredningsområdet bestod av tre delområden. Område 1 och 2 avsöktes okulärt och på grund av omfattande recenta markskador gjordes inga ytterligare insatser inom dessa områden. Inom område 3 upptäcktes i norra delen av området en cirka 40 meter lång stenmur. Inom område 3 grävdes 21 sökschakt med grävmaskin.

Schakten som omfattade sammanlagt 141 kvadratmeter var mellan 2–15 meter långa och 1,3–3 meter breda. Schaktbeskrivningar och beskrivningar av stenmuren återfinns i bilaga 1 och 2.

Nedan följer en redovisning av de tre delområdena.

Område 1

Området var 90 × 25 meter stort (nordväst–sydost) varav merparten bestod av skogsområde med delvis berg i dagen. I östra delen fanns omfattande spår efter täktverksamhet. Efter okulär besiktning gjordes inga ytterligare arkeologiska insatser.

Figur 6. Utsnitt från en karta från 1855 med det aktuella undersökningsområdet ungefärligen markerat. Kartan visar att det inte hade skett några större förändringar jämfört med kartan från 1696.

Område 2

Området var 45 × 40 meter stort (nordost–sydväst) och bestod av ett skogsområde. I sydöstra delen av området fanns spår efter recenta markningrepp. Efter okulär besiktning gjordes inga ytterligare arkeologiska insatser.

Område 3

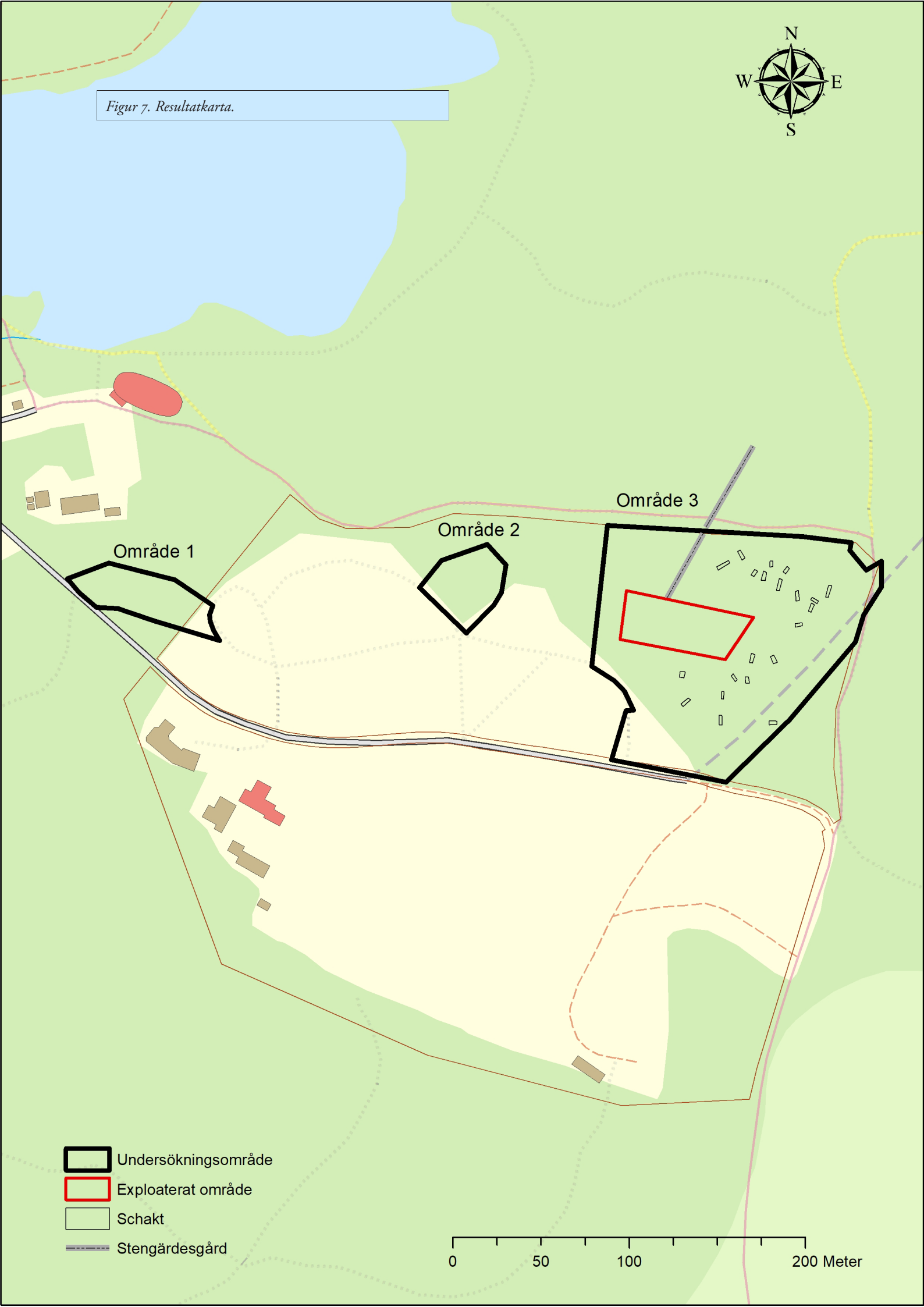
Området var 150 × 140 meter stort. I västra delen av området fanns en recent påverkad del, cirka 70 × 25 meter stor, som används som bland annat upplagsområde. Inom området grävdes 21 sökschakt med en sammanlagd storlek av 187 kvadratmeter.

Bortsett från en stenmur i norra delen av område 3 framkom inget av intresse. Stenmuren (L1088) var skuren av en gångväg och fortsatte drygt 500 meter i nordnordostlig riktning (L1090) utanför undersökningsområdet till den gick ihop med en annan stenmur i nordvästlig riktning vilken utgör befintlig fastighetsgräns gentemot Kolebäck 1:2. Eftersom stenmuren inte är synlig i det historiska kartmaterialet och att det inte finns några fastighetsgränser i denna del av området Fontin har den troligen fungerat som gräns för stadens betesdjur. Troligen härrör stenmuren från tidigt 1900-tal.

Slutsats

Mot bakgrund av utredningsresultatet anser Förvaltningen för kulturutveckling VGR att inga ytterligare arkeologiska åtgärder är nödvändiga innan planerat arbetsföretag kan påbörjas. Inga avvikelser mot undersökningsplanen gjordes.

Figur 7. Resultatkarta.

- Undersökningsområde
- Exploaterat område
- Schakt
- Stengärdesgård

0 50 100 200 Meter

Figur 8. Foto från sydöst som visar den recent påverkade delen av område 3. Foto: Mats Hellgren.

Referenser

Otryckta källor

Fornreg. Riksantikvarieämbetets registerverktyg för information om arkeologiska lämningar och uppdrag (tidigare FMIS)

Historiska kartor: Lantmäteriets digitala söktjänst

Jordartskartan, Sveriges geologiska undersökning (SGU)

Lantmäterimyndigheternas arkiv:

I4-KUN-2, Geometrisk karta över staden Kungälv och dess ägor 1696

Lj-165, Ljunggrens atlas, Kungälv stad 1855

Tekniska och administrativa uppgifter

Lst dnr:	43I-187I-202I
Västarvet dnr:	KU 2020-00269
Västarvet pnr:	I4568
Län:	Västra Götaland
Kommun:	Kungälv
Socken:	Kungälv
Fastighet:	Fontin I:15
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Läge:	N64I8422, E3224I6
Uppdragsgivare:	Kungälv's kommun
Ansvarig institution:	Förvaltningen för kulturutveckling, Västra Götalandsregionen
Projektledare:	Mats Hellgren
Fältpersonal:	Mats Hellgren, Johanna Lega
Fältarbetstid:	202I-03-24
Fälttimmar:	I6 (I dag, två arkeologer)
Arkiv:	Handlingar arkiveras digitalt och finns tillgängliga hos Förvaltningen för kulturutveckling
Rapporten finns tillgänglig på:	https://app.raa.se/oppdata/forndok

Förvaltningen för kulturutveckling bildades 1 januari 2020 och är en sammanslagning av de tidigare förvaltningarna Kultur i Väst och Västarvet.

Bilagor

Bilaga 1. *Schaktbeskrivningar*

Bilaga 2. *Beskrivning av stenmurar*

Bilaga 3. *Resultatkarta över delområde 3 som visar grävda schakt och en stenmur*

Bilaga 1. *Schaktbeskrivningar*

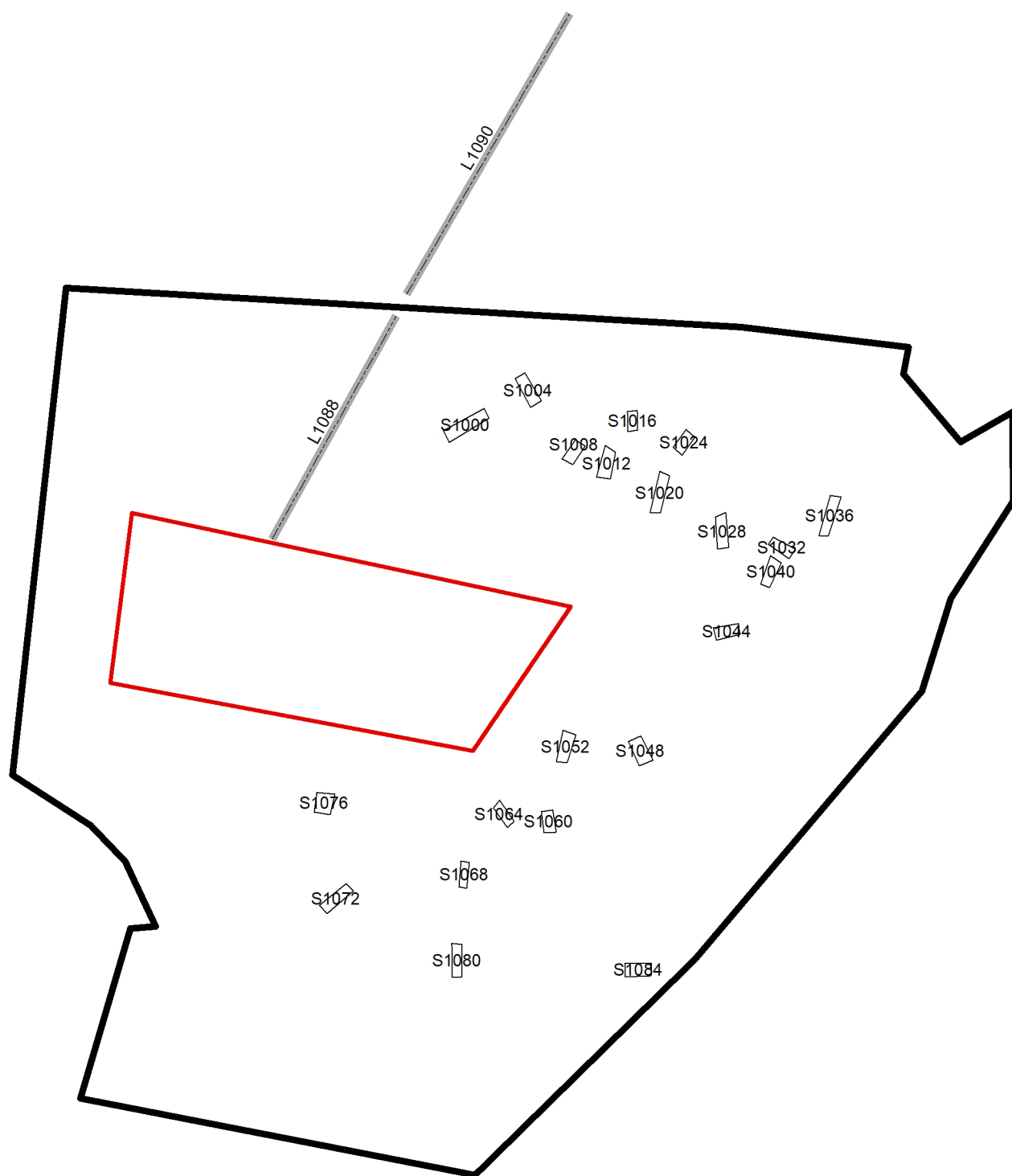
ID	Längd x bredd, m	Matjordsdjup, m	Alvmaterial
S1000	7x1,3	0,20	Silt
S1004	4x1,3	0,20	Silt
S1008	4x2	0,20	Silt
S1012	4x2	0,15	Sand
S1014	3x1,3	0,15	Sand
S1016	4x1,3	0,10	Sand
S1020	4x2	0,15	Sand, Silt
S1024	4x2	0,10	Sand
S1028	3x2	0,20	Sand
S1032	4x2	0,15	Sand
S1036	4x2	0,20	Sand, Silt
S1040	3x2	0,20	Sand, Silt
S1044	3x1,3	0,15	Sand
S1048	4x3	0,15	Sand
S1052	5x3	0,20	Sand
S1060	2x2	0,15	Sand
S1064	4x2	0,20	Grus, Sand
S1068	3x2	0,15	Grus, Sand
S1072	4x2	0,10	Grus, Sand
S1076	4x4	0,15	Grus, Sand
S1080	4x2	0,15	Grus, Sand
S1084	15x2	0,15	Grus, Sand

Bilaga 2. *Beskrivning av stenmurar*

ID	Längd x bredd, m	Matjordsdjup, m	Alvmaterial	Kommentar
S1000	7x1,3	0,20	Silt	
S1004	4x1,3	0,20	Silt	
S1008	4x2	0,20	Silt	
S1012	4x2	0,15	Sand	
S1014	3x1,3	0,15	Sand	
S1016	4x1,3	0,10	Sand	
S1020	4x2	0,15	Sand, silt	
S1024	4x2	0,10	Sand	
S1028	3x2	0,20	Sand	
S1032	4x2	0,15	Sand	
S1036	4x2	0,20	Sand, silt	
S1040	3x2	0,20	Sand, silt	
S1044	3x1,3	0,15	Sand	
S1048	4x3	0,15	Sand	
S1052	5x3	0,20	Sand	
S1060	2x2	0,15	Sand	
S1064	4x2	0,20	Grus, sand	
S1068	3x2	0,15	Grus, sand	
S1072	4x2	0,10	Grus, sand	
S1076	4x4	0,15	Grus, sand	
S1080	4x2	0,15	Grus, sand	
S1084	15x2	0,15	Grus, sand	

Bilaga 3. Resultatkarta över delområde 3 som visar grävda schakt och en stengärdesgård

- Undersökningsområde
- Exploaterat område
- Schakt
- Stengärdesgård

0 20 40 80 Meter

